

Inhoud

Voorwoord 11

Ides Nicaise, Bram Spruyt, Mieke Van Houtte, Dimokritos Kavadias

Intermezzo 1. Worstelen om jezelf te blijven 17

Emma (oud-leerling)

Hoofdstuk 1. Het onderwijsdebat: een tussenstand 21

Ides Nicaise, Bram Spruyt, Mieke Van Houtte, Dimokritos Kavadias

Inleiding 21

Wat zou er moeten veranderen? 21

De kroniek van het hervormingsdebat 26

Wat houdt het Masterplan in? 28

Op welke punten zet het Masterplan stappen vooruit? 31

Welke zwakke plekken zitten er nog in het Masterplan? 33

Waarom zoveel weerstand tegen een meer diepgaande hervorming? 35

Hervormen leidt tot neerwaartse nivellering 35

Het einde van de klassieke talen? 36

Onderwijs wordt gemaakt door mensen niet door structuren 37

Referenties 39

Intermezzo 2. De STEM-klas: een uitdagende keuze 41

Wim Dehaene

Hoofdstuk 2. Techniek in het onderwijs: een tweesporenbeleid 43

Jan Ardies en Jelle Boeve-de Pauw

Inleiding 43

Wetenschap en techniek: de vlag en de lading 44

Een brede technische geletterdheid voor alle jongeren 45

Het aandeel van sterk technisch geschoolde jongeren verhogen 49

Interesse in techniek bij jongeren	51
Kiezen voor een technisch beroep	54
Jongeren bewegen voor techniek	56
Besluit en aanbevelingen	60
Referenties	62

Intermezzo 3. Mijn wereld stortte in 69

Sunny

Hoofdstuk 3. De onderwaardering van technisch en beroepsonderwijs: oorsprong en gevolgen 71

Bram Spruyt

Inleiding	71
Niet hoger en lager, maar anders. Of toch niet?	72
Wat denken Vlamingen en Vlaamse jongeren van de verschillende onderwijstypes en hun maatschappelijke waardering?	75
‘Sommige mensen kijken neer op mijn studiekeuze’	78
Demotie als verwerkte gepercipieerde neerbuigendheid?	82
Besluit en aanbevelingen	84
Referenties	87

Intermezzo 4. Wat baat het om je best te doen op school?

Flitsen uit onderzoek 89

Lore Van Praag

Enkele interviewfragmenten	89
Observatie in een beroepsklas	91

Hoofdstuk 4. Hoger – lager: van verschillende waardering tot verschillende schoolculturen 93

Mieke Van Houtte en Lore Van Praag

Inleiding	93
Homogeniteit in een hiërarchisch onderwijssysteem	94
In de praktijk: heterogeniteit	95
Onderscheiden leerlingenculturen	97

Studiecultuur	98
Studeren is zinloos	99
Futiliteitcultuur	100
Onderscheiden leerkrachtenculturen	102
Wisselwerking tussen leerlingen- en leerkrachtencultuur	104
Werken aan cultuurverandering	105
Afschaffen onderwijsvormen en studierichtingen	106
Besluit en aanbevelingen	109
Referenties	110

Intermezzo 5. Democratische attitudes: Vlaams onderwijs achteraan de klas 115

Walter Pauli

Weinig geloof in democratische waarden	116
Negatief tegenover immigranten	116
Laag politiek zelfbeeld	116

Hoofdstuk 5. Segregatie op school, democratie in de samenleving? 119

Dimokritos Kavadias

Onderwijs, prestaties en burgerschap	119
Democratisch burgerschap in een context van academische segregatie	120
Democratisch burgerschap als onderwijsopbrengst	120
Maatstaven van democratisch burgerschap	121
De maatstaf van academische segregatie	123
Sprekende verbanden	125
Academische segregatie en tolerantie	125
Segregatie, ressentiment, contact en tolerantie	130
Besluit en aanbevelingen	135
Referenties	137

Intermezzo 6. Ongelijke kansen in de praktijk 139

Allochtone mijnwerkersdochters 'kiezen' voor verzorging
en naaien 139

Zahra

Het ligt er maar aan wie je pad kruist 140

Lieve

Hoofdstuk 6. Vroege oriëntering: bron van ongelijkheid 145

Simon Boone en Mieke Van Houtte

Inleiding 145

Van basis- naar secundair onderwijs 146

De feiten: wie komt waar terecht? 148

Ouders kiezen voor hun kind 153

Een studieoriëntering louter gebaseerd op cognitieve
kwaliteiten 154

Keuzes met gevolgen 157

Besluit en aanbevelingen 159

Referenties 160

Intermezzo 7. Het verhaal van Jef 163

Herman Reynders

Hoofdstuk 7. B-attesten: kiezen is verliezen 165

Bram Spruyt en Ilse Laurijssen

Inleiding 165

Het B-attest als onderwijskeuze getypeerd 166

De cijfers laten spreken 169

Het relatieve belang van het B-attest in Vlaanderen 170

Sociale verschillen in de gemaakte keuzes na het krijgen van een
B-attest 171

Besluit en aanbevelingen 174

Referenties 180

Intermezzo 8. Hoe diverser, hoe beter. Sint-Maarten

Middenschool, Beveren 183

Ludo de Caluwé

Hoofdstuk 8. Een brede basisvorming: meer kansen voor elke leerling of nivellerende eenheidsworst? 185

Jeroen Lavrijsen en Ides Nicaise

Inleiding 185

Onderwijs onderzocht: essentiële begrippen 186

Waarom is de leeftijd van *tracking* belangrijk? 189

Een eerste empirische toets 191

Scherpstellen naar een zuiverder beeld 192

Hoe beïnvloedt *tracking* de kwaliteit van het onderwijs? 194

Hoe beïnvloedt *tracking* de sociale rechtvaardigheid in het onderwijs? 200

Besluit en aanbevelingen 203

Referenties 204

Intermezzo 9. Oog voor de eigenheid van elke leerling 207

Rugzakjes 207

Piet Van Trier

Tijgersprong 209

Kaylee Surgeloose

Hoofdstuk 9. Leerkrachten uitgedaagd: omgaan met diversiteit 211

Nadine Engels, Katrien Struyven en Catherine Coubergs

Inleiding 211

Indelen naar bekwaamheid om te differentiëren of net niet? 214

Hoe omgaan met verschillen binnen de heterogene klas? 220

Differentiëren in leerinhoud, leerproces en leerproduct 220

Is divergerend differentiëren in de klas haalbaar en effectief? 221

Is convergerend differentiëren in de klas beter? 229

Zijn de leerkrachten er klaar voor? 232

Besluit en aanbevelingen 235

Referenties 236

Intermezzo 10. Wanneer scholen van de 21^e eeuw? 241

Peter Hinssen

Nawoord. Voorbij het Masterplan 243

Ides Nicaise, Bram Spruyt, Mieke Van Houtte, Dimokritos Kavadias, Jan Ardies, Jelle Boeve-de Pauw, Nadine Engels, Katrien Struyven, Catherine Coubergs, Ilse Laurijssen, Simon Boone, Lore Van Praag